

De Heraut

voor de

Bereformeerde Kerken in Nederland.

Het nadrukken van den inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertentieaanvragen aan de ADMINISTRATIE. Bureau: N.Z. Voorburgwal 58-60, te Amsterdam. Inzendingen, die later dan Donderdag 's namiddags te 12 uur worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 8 September 1918. N°. 2120.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden f 1.20, voor het Buitenland en Ned.-Indië per jaar f 8 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f 10. Abonnementen worden aangenomen door het Bureau te Amsterdam, Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. Advertentieprijs: van 1 tot 5 regels f 1.20, voor elke regel meer f 1.20. Aanvragen en vermelding van liefdesgeven f 1.12 per regel.

„Deze is de antichrist“.

Wie is de leugenaar, dan die loochent dat Jezus is de Christus? Deze is de antichrist, die den Vader en den Zoon loochent. 1 Joh. II: 22.

Het kan niet anders, of het doet, bij den eersten indruk, enigszins zonderling aan, dat de apostel Johannes gewaagt van vele antichristen. Wel had reeds de Christus (zie Matth. 24:8) voorspeld, dat er velen zouden komen met te beweren: Ik ben de Christus, en dat ze velen verleiden zouden, maar, al is hier schijngeleukenis, toch is het iets anders. Dat iemand zich als Messias opwerpt, kon geboren zijn uit liefde voor zijn volk. De Maccabeën-tijd herinnert er aan. Daarentegen waar de apostel Johannes spreekt van den Antichrist, wordt ondersteld, dat de Christus reeds verschenen was, en dat nu, na de hemelvaart van Jezus, een ander optreedt, die zeer zeker erkent, dat es een heerscher zal opstaan, om de wereld tot geluk en heerschappij te brengen, maar dat Jezus wel beweerd heeft, dat hij zulks te werk stellen en voleinden zou, doch dat dit simpel bedrog en misleiding was, en dat niet Jezus, maar een vlak tegen Jezus overstaand heerscher dien gelukstaat aan de wereld zou toebereiden. Hem noemt daarom de apostel Johannes met den naam van Antichrist.

Beide malen, en in den Christus en in den Antichrist, trad de gedachte op den voorgrond, dat onze wereld in jammerlijken toestand verkeerde, en dat alleen een radicale ommekeer uit die ingezonken wereld een rijker gelukstaat zou kunnen te voorschijn brengen. Doch het verschil lag hierin, dat de apostelen aankondigden, hoe 't de Christus was die bij zijn wederkomst op de wolken ons dezen onvolprezen gelukstaat zou scheppen, terwijl omgekeerd de verwerders van den Antichrist in den Christus een bedrieger zagten oordeelden dat daarom al wat van hem, en zijn apostelen uitging, moest worden niet gedaan; en dat de ware gelukstaat eerst openbaar zou worden, als heel Christus' Kerk zou zijn te niet gedaan, en het rijk waarvan Satan de bezieler was, met overmacht zou uitbreken en geheel de wereld zou vervullen.

Met name in zijn schrijven aan de Kerk van Saloniki heeft de apostel gesproken, wat hierbij te komen stond. „Er zou komen de mensch der sonde, de zoon des verderfs, en deze zou zijn iemand, die zich stelt tegenover al wat God genaamd, of als God geëerd wordt, en dat wel zóó, dat hij zelf als ware hij God in den tempel Gods zou nederruilen, zich zelve vertoonende dat hij God is.“ (2 Thess. II: 3, 4.)

Hierbij nu treft het, dat de apostel Johannes in zijn zendbrief geheel deze zelfde groote, ontzettende gebeurtenis bespreekt, maar zoo, dat ze niet alleen later met alles beheerschend overwicht zou intreden, doch reeds aanstonds in gelijksortige gebeurtenissen zich openbaren zou. Eens zou de persoonlijke Anti-christ komen, en daarmee het einde der dingen intreden, maar vooraf reeds zouden zich allerlei verschijningen voordoen, die den Antichrist reeds ten deele zouden doen optreden. Het zouden voorafschaduwingen zijn van wat in de Volending eenmaal als de wezenlijke Anti-christ zou optreden. „Kinderkens, zoo schrijft hij, gelijk gij gehoord hebt, dat de Anti-christ eenmaal komt, zoo zijn er ook nu reeds vele Anti-christen geworden.“ En dan vraagt hij: (II: 22) „Wie is de leugenaar, dan die loochent dat Jezus de Redder, de Christus is? Deze is de Anti-christ die den Vader en den Zoon loochent! Immers een iegelijk die den Zoon loochent, heeft ook den Vader niet.“

Dit nu doet niets af aan het stellige feit, dat er in het eind der dagen, onder Satan's aandrif, een heerscher zal optreden, die zichzelf voor God uitveeft, maar er wordt mede uitgesproken, dat hetgeen in het eind zijn demonische en afgrijselijke openbaring zal vinden, nu reeds tot op zekere hoogte en als een voorspel van wat eens te komen staat, onder de kinderen der menschen zich vertoonen zal.

Telkens zal hierbij dan, nu deze, dan gene machtige persoonlijkheid de bezieler en bewaker zijn, en deze personen nu zullen telkens opnieuw de bewerkers van de anti-christelijke actie zijn.

vooruit als afbeeldende onheilige drijvers, die, omdat zij het pad voor den Antichrist effenen, op hun beurt Anti-christen genoemd worden.

Dit nu is meer dan schijn. Er werkt wezenlijkheid in. Satan zit nooit stil en steeds vindt hij onder de toonaangevende kinderen der menschen personen van groote gaven en van verreikenden invloed, van wier innerlijk zielsleven hij zich meester maakt, en die hij gebruikt als zijn instrumenten, om zijn toekomstige heerschappij voor te bereiden.

De zulken noemen zich geen Anti-christen; ook treden ze vaak op, zonder dat ze ook maar gewagen van een Antichristelijk rijk, dat ze helpen stichten. Soms zelfs stellen ze er prijs op, om nog als leden en voorgangers van Christus Kerk naam te maken.

Maar wat ze doen is afbreken. Ze breken het gezag der Heilige Schrift af. Ze tasten eerst het Oude, en straks het Nieuwe Testament aan, en niet de Schrift, maar zij beweren te kunnen uitmaken, wat slechts schijn en vorm was, en wat 't heel andere is, dat ze als waarheid hebben te handhaven.

Ten slotte komen ze zelfs zóóver, dat ze beter dan Jezus achten te kunnen uitmaken, wat waarheid en wat zelfbedrog is. Aanvankelijk dorsten ze zulks nog niet aan, maar van lieverlede schoven ze toch naar het God-onterend standpunt toe, dat Jezus zich zeer wel kon vergist hebben, en dat in elk geval, bij verschil van inzicht, nimmer Jezus uitspraak hen kon veroordeelen, maar dat zij 't recht bezaten om de onjuistheden in Jezus uitspraak te veroordeelen.

Veel schoons, veel liefs, veel aantrekkelijks in Jezus, maar ten slotte stonden zij toch boven Jezus, en juist hierin kwam de anti-christelijke neiging van hun innerlijk bestaan uit.

Het is daarom niet juist, zoo men zich inbeeldt, dat de Antichristus, waarop de apostel Johannes doelt, personen zijn, die met bitterheid tegen al wat Christelijk heet ingaan. Veel eer stellen zij er vaak prijs op, om zich zelve voor de ware Christenen uit te geven, onderwijl al hun bitterheid zich keert tegen de geloovigen die aan God en zijn Woord vasthouden.

Niet op den naam komt 't hier aan, maar op 't wezen. Ze maken zich van den historischen Christus niet alleen los, maar keeren zich met felheid tegen al wat de geloovige Christenheid belijdt, om er heiligelijk voor te leven en er eens Godzaligheid in te sterven.

Het Anti-christelijk element beheerscht geheel hun optreden, maar dit grijpt in drielei vorm plaats.

Er is een Anti-christendom, dat in de kerk blijft, om haar te vergiftigen en er een schijnkerk voor in plaats te schuiven. Er is een tweede Anti-christendom, dat verloopt in onverschilligheid, en met geen kerk of kring zich meer inlaat.

En dan is er tenslotte als derde Anti-christendom de bitterheid die in Kerk en Staat beide de geloovigen terugdringt, en Christus uit alle leven bant.

Dr. A. K.

Officiële Berichten.

Agendum van de Zevende Algem. Vergadering der Ver. van predikanten van de Geref. Kerk in Nederland; te houden Woensdag 18 en Donderdag 19 Sept. 1918, in het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen, Mariaplaats 24, Utrecht.

Woensdag 18 September.
1. Opening door den Voorzitter 's middags één uur.
2. Toespraak van den Voorzitter.
3. Vaststelling der notulen van de vorige vergadering. (Opgenomen in het Geref. Theol. Tijdschrift, jaargang 1917 afl. 6).
4. Ingekomene stukken.
5. Jaarverslag van den Secretaris.
6. Jaarverslag van den Penningmeester.
7. Aanwijzing eener commissie tot nazien van de administratie des Penningmeesters.
8. Bestuursverkiezing. (Aan de beurt van af-treding zijn Prof. L. Lindeboom en Da. J. Vook).
9. Contract met het Consortium van het Geref. Theol. Tijdschrift.
10. Referaat van Prof. Dr. H. Bouwman van Kampen.
Onderwerp: De dienst der vrouw in de kerk.
11. Pauze van half vijf tot half zeven uur.
12. Voorstellen van het Bestuur betreffende herziening of vernieuwing der Bijbelvertaling.

13. Referaat van Mr. A. J. L. van Beek Calkoen van 's Gravenhage.
Onderwerp: Ons huwelijksformulier en de behoeften van den tegenwoordigen tijd.
14. Sluiting uiterlijk tien uur.

Donderdag 19 September.

15. Opening 's morgens negen uur.

16. Referaat van Prof. L. Lindeboom van Kampen.

Onderwerp: Nieuwe teekenen bij nieuwe tijden.

17. Referaat van Da. T. Ferwerda van Amsterdam.

Onderwerp: Wat heeft de Kerk in onzen tijd te doen om haar invloed op het volksleven te handhaven?

18. Pauze van twaalf tot één uur.

19. Referaat van Da. Joh. Jansen van Ten Boer.

Onderwerp: Het verschijnsel van de verlating van den dienst des Woords en de roeping der kerken daartegen.

20. Sluiting uiterlijk vier uur.

Kort verslag der Part. Synode van Zuid-Holland (Noord. Gedeele), gehouden op 11 Juni 1918 te Noordwijk aan Zee.

Art. 1. Namens de door de Classis Leiden aangewezen roepende kerk van Noordwijk, opent Da. N. H. Koers de vergadering. Hij laat zingen Ps. 68:17, leest Psalm 46, gaat voor in gebed en houdt daarna een korte openingsrede. Daarna memoreert hij de historie van Noordwijk's kerk vanaf de 9de eeuw, en herinnert aan de weldaden, die God aan alle Geref. kerken in deze tijden van veel druk nog schenken wil. Op dien Heere moet ons vertrouwen gevestigd zijn, en Hij zal verder zorgen.

Art. 2. De D.D. Brouwer en Schouten zien de credentiebrieven na, waaruit blijkt dat op twee uitnodigingen na, alle prim-afgevaardigden aanwezig zijn.

Art. 3. De Synode kiest tot haar moderatoren:

Da. N. H. Koers, proeses; Da. C. W. E. Ploot van Amstel, assessor; Da. F. A. v. d. Heijden en Dr. K. Dijk, scribae.

Art. 4. Ingekomene stukken:

a. van de Generale Synode van Rotterdam 1917:

10. een schrijven, inhoudende de goedkeuring van de vroeger geregelde grenswijziging tusschen de kerken van Liase en Nieuw-Vennep;

20. een schrijven, behelzende de synodale approbatie van de beslissing der Part. Synode van Gouda, 1917, inzake het protest van br. de L. van L.

30. een schrijven aangaande de betaling van het door de Part. Synode verschuldigde quotum in de onkosten der Generale Synode;

40. een missive betreffende de archieven. Aan het archief der Part. Synode wordt reeds alle zorg besteed, terwijl de aandacht der Classen op deze zaak zal gevestigd worden;

b. een schrijven van de Depp. voor het verband met de Theol. Fac. der V. U.; in handen gesteld van de Depp. ad. art. 49;

c. een schrijven van Da. v. S. te A., betreffende de verzorging van Da. v. A. De Synode besluit hetzelfde bedrag te voteeren en de zaak verder over te laten aan de Generale Depp. ad. art. 11.

Art. 5. Door Dr. Dijk wordt rapport uitgebracht namens het moderatoren der vorige Part. Synode dat de acta zijn vastgesteld; tevens verslag gedaan van de beslissingen der Generale Synode van Rotterdam, 1917, en gerapporteerd over het archief.

Art. 6. Da. Meijering rapporteert namens de commissie van advies aan de kerken van Krimpen a/d. Lek en Lekkerkerk, inzake combinatie van den Dienaar des Woords betref. In eerstgenoemde kerk wilde men van deze combinatie in 't geheel niet weten, zoodat de comm. voorstelt de zaak te laten rusten, waarmede de Synode accoord gaat.

Art. 7. Eveneens wordt door Da. Meijering verslag gedaan van den arbeid der Depp. ad. art. 11. Het saldo over dit jaar is f 223.30, terwijl zij voorstellen de bijdrage aan de kerk van M. te brengen op f 200. De aanslag voor de vier Classen zal het volgende jaar zijn: f 449.30 Den Haag, f 332.10 Leiden, f 195.30 Woerden. De Synode keurt het rapport en de begroting unaniem goed.

Art. 8. Eindelijk brengt Da. Meijering uitvoerig rapport uit van den arbeid der Depp. ad. art. 13, die voor het eerst verslag doen naar de nieuwe regeling. Met dankbaarheid kan geconstateerd worden, dat deze regeling aanvankelijk uitzonderend werkt, en alle kerken de hun toegewezen bijdragen voldaan hebben. Het eindcijfer van de inkomsten en uitgaven bedroeg f 12876.35 met een kasaldo van f 164.80. Aan duurtetoelag werd uitgekeerd een bedrag van f 652.50, waarbij rekening is gehouden met de lage pensioenen. De voor het volgende jaar benoedigde totaal som is begroot op f 13500. Dit rapport wordt met de rekening en de begroting goedgekeurd, op deze uitzondering na, dat de Synode, na breedvoerige discussie, met meerderheid van stemmen, besluit niet mede te gaan met het voorstel van Depp. om Da. van Nes, miss. dienaar voor de Zending onder de Joden, en D. d. W. van de kerk van Den Haag, in de regeling op te nemen, om deze reden, dat de financiële lasten voor dezen missiearbeid voor rekening komen van alle kerken. Wel besluit de Synode Depp. te machtigen om, wegens de abnormale tijdsomstandigheden, aan emerit-pred., weduwen en wezen, die een klein pensioen genieten, krachtens de oude regeling voor 1905, een grooteren duurtetoelag te verleenen, tot een maximum

van 20 pCt., indien n.l. aan Depp. deze meerdere steun noodzakelijk blijkt. De Synode verwerpt een voorstel van Da. Brouwer om Depp. op te dragen den leden der Synode een gedrukt verslag te geven van den aanslag etc. van iedere kerk. Tenslotte wordt aan den rapporteur de hartelijke dank der Synode gebract voor zijn veelomvattenden en belangrijken arbeid.

Art. 9. Namens Depp. ad. art. 19 rapporteert Da. Brockstra. De rekening sluit met een voordelig saldo van f 2597.325. Over de alumni kan veel goeds worden gerapporteerd. Vier nieuwe zijn het vorige jaar aangenomen, doch een moest tot leedwezen der Depp. worden losgelaten. De Synode besluit de oproeping van nieuwe alumni voortaan aan de prudentie van Depp. over te laten; oordeelt ten 2de, dat niet een oud-alumni niet verder moet gehandeld worden; verwerpt ten 3de het voorstel van Depp. om de alumni te verplichten zoo spoedig mogelijk na hun candidaats-examen-praep-examen af te leggen, en uiterlijk drie maanden na hun praeparatoir examen zich beroepbaar te stellen, enkele bijzondere gevallen, naar het oordeel der Depp. uitgezonderd, en keurt eindelijk goed dat de Depp. en hun secundi benoemd worden op voordracht der Classen. Het rapport met de rekening en begroting wordt onder hartelijken dank aan de Depp. aangenomen.

Art. 10. Voorgelezen wordt een rapport van Depp. ad. art. 49, door de rapporteur Da. Dalhuijsen. Wogens diende niet ter vergadering kon zijn. Depp. hebben niets bijzonders te vermelden.

Art. 11. De rekening en begroting van het Prov. Weeshuis worden na rapport der commissie tot het nazien der boeken goedgekeurd. Besloten wordt de verplegingskosten voor iedere wees met f 25 te verhoogen, terwijl aan het bestuur wordt opgedragen maatregelen te nemen om het 40-jarig bestaan feestelijk te gedenken.

Art. 12. Eveneens keurt de Synode de rekening en begroting van den Quastor der Synode goed, alleen met deze wijziging, dat het percentage wordt vastgesteld naar het percentage voor art. 13. De totale som zal in 't vervolg f 600 in plaats van f 400 zijn.

Art. 13. Da. C. W. E. Ploos van Amstel doet verslag als curator der Theol. School. Het boekjaar der School sloot met een voordelig saldo van f 11810.11.

Art. 14. Wogens het vergevorderde uur wordt de behandeling der nieuwe instructie voor Depp. ad. art. 13 tot de volgende Synode uitgesteld. Alle Depp. worden bij acclamatie gecontinueerd, ook de curator en secundus-curator der Theol. School.

Art. 15. Nadat Da. Ploos van Amstel den praeses heeft dank gezegd voor zijn goede en vriendelijke leiding, en in dankgebed is voorgegaan, sluit de praeses de vergadering.

Op last der Synode,

Dijk, Scriba.

Kort Verslag der Particuliere Synode van de Gereformeerde kerken in Noord-Brabant en Limburg, gehouden op 12 Juni 1918.

Art. 1. De praeses der roepende kerk, Da. W. Bosch van Almkerk, opent de vergadering, laat zingen Psalm 119:13, leest Openbaringen 1:10-20 en gaat voor in gebed.

Art. 2. De credentiebrieven worden nagezien, waaruit blijkt, dat alle classen wettig tegenwoordig zijn. Uit elke classe is een secundus-ouderrand ter vergadering.

Art. 3. Het Moderatoren wordt verkozen en bestaat uit Da. W. Bosch, Praeses, Da. J. J. Koopmans, Assessor en D.D. A. Doombos en P. Nommes, scribae.

Art. 4. Da. Goris leest de notulen der vorige Synode. Deze worden goedgekeurd en vastgesteld.

Art. 5. Ingekomen is: a. een schrijven van de Deputaten der Generale Synode tot oefening van het verband met de Theolog. Faculteit der Vrije Universiteit.

b. Een verzoek om steun, waaraan wordt voldaan.

c. Een schrijven namens de Generale Synode van 1917 inzake de kerkelijke archieven. De vier conclusies in dat schrijven vernield, zullen aan de kerken worden toegeroomd.

Art. 6. Rapporten.

a. Deputaten naar art. 49 K.O. rapporteeren, dat hun hulp in het afgelopen jaar nergens is ingeroepen.

b. Deputaten voor de Hulpbehoevende kerken rapporteeren een klein batig saldo.

Aan een vijftal kerken wordt steun toegeregd.

Indien de kerk van H. een Dienaar des Woords mocht krijgen, zal zij f 150 in plaats van f 60 ontvangen.

In gelijk geval ontvangt de kerk van 's-G. f 100 Indien Deputaten, na inzage der boeken, dit noodig oordeelen.

c. Deputaten naar Art. 13 K.O. brengen rapport uit.

De vergadering besluit de ondersteuning van de Emeriti-predikanten en predikantsweduwen te verhoogen, ongeschied een duurtetoelag.

d. De Provinciale Quastor brengt verslag uit van zijn beheer. De boeken worden in orde bevonden.

e. De Archiefbewarende kerk rapporteert en zal de stukken in het archief catalogiseren.

f. Deputaten voor den gemeenschappelijken Evangelisatiearbeid hebben, wat den zegen op den arbeid betreft, verblijdende dingen te rapporteeren.

Besloten wordt voortaan een Evangelisatie-berichtsblad uit te geven.

De penningmeester brengt verslag uit van zijn finaal beheer. Het boekjaar sluit met een tekort van f 1249.63.

Van de kerken in onze provincien zal een extra-collecte gevraagd worden.

Art. 7. Ingekomen is een protest van een der Dienaren des Woords inzake een beslissing van de classe Klundert.

Een commissie wordt benoemd om deze zaak te onderzoeken.

Art. 8. Da. De Brayn doet mededeelingen over den gemeenschappelijken zendingsarbeid met de kerken van Zeeland.

Art. 9. Da. Jansen rapporteert inzake Art. 19 K.O.

Besloten wordt de zaak van Art. 19 met kracht ter hand te nemen. Van de kerken zullen twee collecten voor dit doel gevraagd worden.

Als Deputaten worden benoemd DD. Sikkels, Jansen en J. H. A. Bosch. De classen zullen elk een secundus aanwijzen. Een instructie zal op de volgende Part. Synode worden vastgesteld.

Art. 10. De verschillende Deputaten worden gecontinueerd.

Art. 11. De volgende Part-Synode zal niet vóór midden Juni 1919 door de kerk van 's Hertogenbosch samengeroepen worden.

A. 12. De rondvraag levert niets op.

Art. 13. De korte Notulen worden gelezen.

Art. 14. Na dankzegging door den Assessor, sluit de Praeses de vergadering.

Op last der Synode

P. Nommes, 2e scriba.

Fijnaart, Juni 1918.

Buitenland.

Deutschland. Wie mag het H. Avondmaal bedienen. Calvin en Luther over deze zaak.

De vraag of het Avondmaal ook buiten de vergadering van de gemeente des Heeren mag bediend worden, ook door personen die niet tot den dienst des Woords beroepen zijn, is onder de bezielers des Heeren in Duitschland aan de orde. Dit is niet te verwonderen. Er zijn „Gemeinschaften“ gevormd, die in afzonderlijke samenkomsten de stichting zoeken welke zij in de handker niet vinden, zonder zich echter van de kerk te scheiden. Nu wil men in die Gemeinschaften ook des Heeren Avondmaal vieren en daarom verlangt men in die kringen, dat de bediening van dit Sacrament zal vrij gegeven worden. „Elke mondighe geloovige Christen, hij zij man of vrouw, geordend of niet geordend, heeft volgens onze bijbelsche opvatting het recht, zonder daarbij den dienst te gebruiken van een predikant of „broeder“, des Heeren Avondmaal te bedienen, hetzij met zijn huisgenooten, hetzij met gelijkgezinde vrienden zonder te letten op hun aantal. Hij heeft daartoe hetzelfde recht, als hij het recht heeft den Bijbel te lezen“. Deze stelling wordt door gemeenschapsleden beaamd.

In de Ref. Kzrg. lezen wij eenige aanhalingen uit Calvin's werken, waaruit sonneklaar blijkt, dat deze reformator de bediening der sacramenten niet wil losmaken hebben van het kerkelijk ambt. Zoo is te allen tijde het gevoelen der Geref. kerken geweest. In hetzelfde blad wordt ook een brief van Luther medgedeeld, waarin deze antwoordt op de hem gestelde vraag, of een huisvader met de zijnen in zijn huis het Avondmaal mocht gebruiken. Luther spreekt daarin uit dat een huisvader daartoe niet geroepen is. „Bovendien is het onnoodig, wijl hij daaromtrent geen bevel ontvangt, en hij zonder dat door zijn geloof door het Woord zalig worden kan, wanneer tyrannieke kerkleeraars, die daartoe geroepen zijn, het Avondmaal hem en de zijnen niet willen uitreiken. Het zou groote ergernis geven, wanneer men zoo in de huizen over en weer het Sacrament ging uitreiken, en op den duur zou dit geen goede gevolgen hebben, ja, er zouden louter scheuringen en secten ontstaan. Want de eerste christenen in de Handelingen der apostelen hebben het Sacrament niet afzonderlijk gebruikt, maar zijn te samen gekomen om als gemeente te vergaderen. En al hadden zij het gedaan, dan is hun voorbeeld toch niet te volgen, wijl het tegenwoordig niet aangaat dat wij alle goederen gemeenschappelijk laten zijn, gelijk zij toen deden; want tegenwoordig is het Evangelie met de Sacramenten openlijk verbreed. Maar dat een huisvader de zijnen in het Woord Gods onderwijst, dat is recht en moet zoo zijn. Want God heeft bevolen dat wij onze kinderen en huisgenooten leeren en opvoeden zullen; het Woord is aan een iegelijk bevolen. Maar het Sacrament is een openbare heilijdenis en moet openbare diensaren hebben, wijl Christus gezegd heeft, dat men het tot zijn geslachtenis doen zal, d.w.z., gelijk de heilige Paulus zegt, dat men den dood des Heeren zal verkondigen totdat Hij komt. Aldaar zegt hij ook dat men zal te samen komen en hij bestraft hen hard, die afzonderlijk een ieder voor zich des Heeren Avondmaal gebruiken wilden. Daarentegen is het niet verboden maar geboden, zijn huis in Gods Woord te onderwijzen, en zich zelve daarbij. Maar niemand kan zich zelve doopen, enz. Want het is geheel iets anders, een openbaar ambt te bekleeden in de kerk, dan als een huisvader zijn huisgenooten te onderwijzen. Daar moet men beide niet vermengen noch van elkander scheiden. Wilt nu hier geen roeping noch noodzakelijkheid bestaan, mag men zonder Gods uitdrukkelijk bevel niets volgens eigen

gedachten ten uitvoer brengen; want er komt niets goeds daaruit voort."

De getuigenissen van Calvijn en Luther zijn dus duidelijk. Of de Gemeenschappen zich zullen laten gezegen?

Rusland. De toestand der Kerk. De toestand van verwarren waarin het voor-malige Rusland verkeert, is grenzeloos, en het is niet te verwonderen dat de Kerk daarin deel, wanneer men weet dat de Kerk in Staatkundig leven in het voormalige Keizerrijk zoo nauw met elkander verbonden zijn. Van hetgeen er op Kerkelijk gebied in Rusland geschiedt, komt echter weinig uit. Het schijnt dat de Bolsjewistische regering zich niet sterk genoeg gevoelt om krasse maatregelen tegen de Kerk te nemen. Er is gezegd, dat de rijke kloostergoederen ten bate van den Staat zouden verbeurd verklaard worden, doch van de uitvoering van dit besluit vernam men niets. Er werden door de ambtsdragers der Grieksche Kerk processies gehouden, de Overheid verhinderde ze niet. In St. Petersburg hebben de begravenissen zonder eenigen kerkelijken dienst plaats, doch dit is niet tegevoel van een regeringsmaatregel. Naar het ons toeschijnt, gaat er van de oude Staatskerk van Rusland geen kracht uit om een dam op te werpen tegen den verwoestenden stroom van ongeloof en revolutie. De hooge en lage geestelijken in de Russische orthodoxe Kerk zwijgen; alleen werden voor het kerkelijke leven de noodige maatregelen genomen die door het vervallen van den Czaar, als hoofd der Staatskerk, noodzakelijk werden. Het is alsof zij de toevlucht genomen hebben tot bonvrije kelders, in de hoop, dat de storm weldra zal voorbij zijn, en de toestanden van vóór den oorlog zullen terugkeeren. Of dat het geval zal zijn, is moeilijk te zeggen. Het Russische volk is mystiek aangelegd, en vatbaar voor religieuze aandoeningen. Maar in deren tijd zijn de hooft en harten zoo vervuld met de verwachting dat de revolutie een beter lot, wat het tijdelijke leven betreft, zal aanbrengen, dat alles wat betrekking heeft op de dingen van het eeuwige leven op den achtergrond is gedrongen.

Nu is het aardse lot van den Russischen boer ver van benijdenswaardig geweest; en met geestdrift heeft men zich aan de leiding overgegeven van de revolutionairen die het oude regeringsstelsel hebben omvergeworpen. Het is te begrijpen dat zij gingen dwepen met de gedachte, dat het grondbezit aan hen zou komen, die den bodem bearbeiden. Weinige jaren geleden was het Russische volk zeer nauw aan zijn Kerk verbonden en droeg het sociale oorecht met gelatenheid, in de gedachte dat »Vaderlijke Czaar wel eenmaal zou komen om een einde te maken aan de wantoestanden, die vooral op het platteland heerschten. Doch dit is alles veranderd. Men verwacht alles van de revolutionairen en is daardoor in een toestand geraakt, die erger is dan die te voren bestond.

De Russische revolutionairen gaan van dezelfde beginselen uit als de Fransen op het laatste der 18de eeuw. De uitwerking der beginselen, het blijkt elken dag, is echter nog vreeslijker dan voor honderd dertig jaar. Toen werd Koning Lodewijk XVI en Koningin Marie Antoinette na een tegen hen gevoerd proces ter dood veroordeeld en geëxecuteerd, nu werd de Czaar vermoord en zijn vrouw en kind schijnen hetzelfde lot te hebben ondergaan. Toen hield men zich nog eenigszins aan beginselen, al was het Woord Gods verworpen, nu schijnt het dier in den mensch te zijn losgebroken.

Gemengd Nieuws.

Tegen verderfelijke lectuur. Het volgende middel om de verspreiding van onzedelijke lectuur onder de jeugd te keer te gaan, heeft de in Frankfurt a.M. bestaande »vereniging tot bescherming der jeugd tegen de Schundliteratur« in toepassing gebracht. Aan de boekhandelaars die zich daaraan schuldig maken, werd een lijst van genoemde geschriften gezonden, met verzoek deze niet meer aan kinderen te verkoopen. Wanneer niet aan dit verzoek voldaan werd, zou den kindereen verboden worden in die boekwinkels hunne inkoop te doen. De heeren boekhandelaars hebben zich over deze bedreiging gewond tot den minister van eeredienst en bij het plaatsvervangend »Generaal-kommando« van Frankfurt, doch zonder gevolg. Daarop hebben de boekhandelaars een klacht ingediend tegen den voorzitter van het »Verband« tegen onzedelijke lectuur, een schiedschoolinspecteur. Zij kregen ten antwoord, »dat de aangeklaagde te recht getracht had de onder zijn leiding staande schoolkinderen voor het lezen van schadelijke lectuur te behoeden. De bevoegdheid om den schoolkinderen het binnentreden in boekwinkels te verbieden, waar aanstootelijke geschriften verkocht worden, volgt uit het recht van den aangeklaagde om opzicht over de scholieren uit te oefenen". Door dit vonnis heeft nu elk inspecteur en onderwijzer een krachtig middel in de hand tegen de »literatuur die zoo verderfelijke is voor de jeugd.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

VELERLEI WEGEN.

XL.

EEN KLEIN BEGYN.

Van dien eersten, gedankwaardigen dag heeft mijnheer Reinier ons vaak verteld, al kon hij ook zelf weinig met de kinderen spreken, maar hij had hun taal nog slecht verstaan en nog slechter sprak. Maar hij kon wat er vericht werd toch volgen, en zoo bleef hem er veel van bij dat tot dank stemde. Als hij er van vertelde bestond hij gewoonlijk met de woorden van den psalmzanger.

Is op het land een handvol koren,
Gekoesterd door de zon.
't Zal op 't geberg gedruis doen hooren
Gelijk de Libanon.

Nadat er gebeden was, begonnen de lessen met een vertelling en wel het eerste gedeelte, de geschiedenis van Jozef. 't Was wonderlijk te zien, zoo goed als de jongens luisterden, vooral als men bedenkt, dat zij nooit een school hadden bezocht. Zij luisterden als vinken en maakten niet het minste gedruis. Waren zij jagers de Europeanen altijd schuw geweest, tegenover den inlandischen onderwijzer was alle beschroomdheid afgelegd. Hoe meer zij hoorden hoe meer hun aandacht scheen geboeid te worden. Eindelijk waren de hoorders zelfs zoo vrij van eenige opmerkingen te maken, en wel overvuld. Trouwens dat dit niet te pas kwam wisten zij niet.

Toen de onderwijzer verteld had van de

droomen van Jozef en wat er volgde, riep een der knapen uit: »Waarom ging hij niet naar den waarzegger of naar den priester? Die zou hem wel geholpen hebben!«

Een ander gaf als zijn meening te kennen dat het heel verkeerd was dat al die broeders vee gingen weiden. De helft was genoeg. De anderen konden wel op het land gaan werken. Het verhaal werd afgebroken en den leerlingen het verdere voor den volgenden dag beloofd. Nu begon eenig onderwijs in de kennis der letters. Of dat nu goed gezien was laten we daar, althans zooals de inlandische meester het deed.

Hij teekende namelijk op een zwarte plank met krijt een groote a en zei aan de kinderen hoe zij die moesten noemen. Dat deden allen samen met groot geschreeuw verscheiden malen achtereen. Maar toen riep plotseling een jongen: »Kijk die a heeft zeker te veel getegeten, want hij heeft een dikken buik.«

Allen lachten, ook de meester en mijnheer Reinier.

Na de a kwam de o aan de beurt. Maar nauwelijks was die geteekend, of heel de vergadering barstte uit: »een ei! een ei! Zoolleggen de kippen een ei!«

Het kostte veel moeite om de stilte te verkrijgen, die noodig was om den klank van de o aan te geven.

Maar het uitbundigst werd de jeugd toen op de plank het figuur van de letter s verscheen.

»Een slang! een slang!« riepen de jongens, en een sprak: »Pas op of hij bijt!«

Hoe kort de taal ook zijn mocht, toch duurde het lang eer zij er behoorlijk in rat. Want de leerlingen waren aan al wat op een school of op onderwijs geleek volkomen vreemd, gewoon als zij waren doelloos rond te loopen, en hoogstens nu en dan een boodschap te doen.

Toen na een paar uur de kinderen huiswaarts keerden, of liever weer in de vrijelucht gingen, zagen Reinier en de schoolmeester hen met bezorgdheid na. Zouden zij morgen terugkomen gelijk hun gevraagd was? Men kon het slechts afwachten en inmiddels den Heere bidden de zaak ten goede te leiden.

En de Heere beschamde de hoop niet, die op Hem gebouwd was. Want den volgenden morgen kwamen niet alleen de leerlingen van den vorigen dag, maar zij brachten ook nog verscheiden nieuwe mee, zoodat de meester de handen vol kreeg. Doch hij vervulde zijn taak met liefde en opgewektheid, krachtig gesteund door Reinier, die zich nu bevestigde om zoo snel mogelijk de taal der inlanders te leeren. Na korten tijd was hij in staat den onderwijzer trouw te helpen. Na een maand was de bevolking der school reeds meer dan verdubbeld. De kinderen hadden blijkbaar schik in de zaak en kwamen gaarne, ook al werden de uitdellingen allengs afgeschaft. De geschiedenis van Jozef had de jongens geboeid en hen er toe gebracht naar meer te verlangen. Gelukkig kon de onderwijzer hen bevredigen uit den rijken schat des Bijbels. Ook voor de kennis, die in dit aardse leven noodig kon zijn, werd gezorgd en het noodige als spelboeken, leen enz. aangeschaft.

Maar niet alleen de kinderen werden allengs voor wat anders en beters gewonnen dan duivel. Ook de ouders, totnogtoe onverschillig, begonnen mettertijd in te zien, dat aan hun kinderen een weldaad werd bewezen en dat om niet. Zoo werd de schoolmeester op een morgen, enkele weken na de opening der school, zeer verrast, doordat een vader zelf zijn zoon kwam brengen en sprak:

»Mijnheer, ik vraag u, maak dat mijn zoon een wijs man wordt zoodals gij.«
»We zullen ons best doen«, sprak de meester, »maar het is God van Wien alle wijsheid en verstand komt.«

Een ander inlander zond kort daarna den meester vier cieren, tot dank voor wat zijn jongen leerde. En al werden zulke geschenken meestal geweigerd om afgunst te voorkomen, zij bewezen toch dat het volk begreep wat er geschiedde.

En dat reeds was veel gewonnen.

HOOGENBIJK.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Raard c.a., K. Minnema, te Garijp. — Dronrijp, B. Heeres, te De Lier. — Zuidbroek, J. J. Bouman, cand. te Uithuizen. — Wilnis (U.), G. E. Kerkhof, te Oost- en West-Souburg. — Terwispe, H. Meulink, te Wolgast. AANDEKOMEN: Uithuizermeeden, J. Lugtigheid, te Nijverdal. BEDANKT: Schildwoude (Gron.), H. P. M. G. de Walle, te Zaamslag. — De Krim (Ov.), N. H. van Goor, te Groningen. — Den Ham (Ov.), G. H. Dijkstra, te Loozans. — Hoek van Holland, J. H. A. Bosch, te Andel.

Amsterdam, 2 Sept. was het 35 jaar geleden, dat Ds. K. Fernhout, Geref. pred. te Amsterdam, het predikambt aanvaardde. Z.Erw. diende van 1883-1886 de Herv. gemeente te Buitenvoort (Fr.), ging in '86 naar de Herv. gemeente te Tuim (Fr.), van welke gemeente hij afscheid nam in 1887, na aanneming van het beroep der uit het Herv. Kerkgenootschap uitgezonden Kerk te Zwartzluis. Op Zwartzluis volgde in Juli 1890 de Gereformeerde Kerk te Dordrecht, in Nov. 1893 die te Utrecht, en in Febr. 1913 de Geref. Kerk van Amsterdam. Ds. Fernhout behield in de Herv. gemeenten en in de Gereformeerde kerken die hij, gelijk bekend is, met groeten zegen bearbeidde, vele vrienden.

Spijkenisse. Stukken, bestemd voor de Geref. kerk te Spijkenisse, gelieve men te zenden aan Ds. H. Z. de Mildt.

Nederlandsch Hervormde Kerk.

BEROEPEN: St. Maartensdijk, J. H. Gunning Ebn., te Hoogeveen. — Krommeniedijk, A. le Gras, te Egmond a/d. Hoef. — Berkhout, W. J. Roobol, te Abbenbroek. — Vollenhove, H. W. te Winkel, te Nijehaase. — Eisinge (toez.), J. Werkman, te Schalsum (Fr.). — Graaf, F. W. Boers, cand. te Heenvliet. — Aarlanderveen (toez.), L. D. Poot, te Noordwijkerhout. — Giessendam, Ned. hardinxveld, A. M. den Ouden, te Nijkerk. — Ellewoutsdijk, A. H. de Wit, cand. te Nieuwerkerk aan den IJssel. — Gennep (toez.), B. ter Haar Romeny, te Deurne.

AANDEKOMEN: Simonshaven, J. D. de Hoog, te Harting. — Nederhemert (toez.), H. Klein, te Stitewerd. — Roodeschool (toez.), Dr. J. Th. Ubink, te Gaast en Ferwoude.

BEDANKT: Garderen, N. Warmolts Nam, te Neerlandbroek. — Oud-Beijerland, S. Romer, te Mastenbroek. — Ouddorp (Z.-H.), A. M. den Ouden, te Nijkerk. — Uitwijk c.a., J. H. Buysens, te Oud- en Nieuw-Gastel. — Babylonienbroek (toez.), W. ten Boom, te Made. — Sleeuwijk, J. J. Kloots, te Langerak bez. de Lek. — St. Michiels-gestel c.a., E. van Meer, te 's Gravemoer. — 's Grevelduin-Capelle, P. Kuyman, te Lunteren. — Jaarsveld (U.) (toez.), J. H. Gunning Ebn., te Hoogeveen. — Arnhem, Leerbreek en Blauwkapel, D. J. van de Graaf, te Nieuwpoort.

Plaatsgebrek noodzaakt ons Advertentiën tot een volgens nummer uit te stellen.

Advertentiën.

L. G. WEISZ & Co.,
Commissionairs in Effecten,
Keizersgracht
No. 166,
AMSTERDAM.

Wie stelt

net Jongmensch,

met veel lust en aanleg tot studie, doch financieel hiertoe niet het minst in staat, in de gelegenheid zich te bekwamen tot Dienaar des Woords? Brieven onder letter B. bur. v.d. blad.

De RECTOR-MAGNIFICUS der

Vrije Universiteit

brengt door dezen ter kennis van belanghebbenden:

dat de lessen voor het studiejaar 1918/1919 door den Professor Dr. L. BOUMAN geopend zullen worden D.V. WOENSDAG 18 SEPT. a. s., des namiddags 3 uur,

dat hij overeenkomstig art. 39 Regl. V.U. ter inschrijving van studenten zitting zal houden in het gebouw der Universiteit D. V. WOENSDAG 18 SEPT. a. s. des voormiddags 10 uur,

dat thans ook de gelegenheid is open-gesteld, om ingeschreven te worden voor de studie der Nederlandsche taal en der Geschiedenis,

dat gedurende de inschrijving het gebouw der Universiteit voor niet-inwoonende studenten gesloten zal zijn.

F. W. GROSHUDE,
h. t. Rector Magnificus.

De Algemeene Vergadering

der Vereniging tot Chr. Verzorging van Zenuwlijders in Nederland, zal D.V. gehouden worden te ZEIST op Donderdag 10 October e.k.

Voorstellen voor die vergadering kunnen ingedragen worden bij den Secretaris

A. VAN ANDEL.

Hilversum, Aug. 1918.

Geref. Kerk SPRANG.

UITGELOOT

Ns. 9. 31. 41. 46.

welke na toezending der Aandeelen door ondergeteekende zullen uitbetaald worden.

H. BOTH, Penningmeester

adres BESOUJEN.

Mr. GROSHEIDE

ACCOUNTANT

(INSTITUUTSLID)

AMSTERDAM

(SINGEL 303, T. 1233 N.)

Vrije Universiteit te Amsterdam.

De Decaan der Litt. Fac. maakt bekend, dat het examen ter toelating tot de lessen der Universiteit bedoeld in de regeling van de dispensatie der bepaling van art. 39 al. 1 Regl. V. U. (Admissie-Examen), D. V. zal plaats hebben op Donderdag 19 September e.k. en volgende dagen.

Herinnerd wordt dat door dit examen geen toegang verkregen wordt tot eenig examen behalve in de faculteit der Godgeleerdheid.

Aangifte schriftelijk bij den pedel der Universiteit, Keizersgracht 162, vóór 17 Sept. e.k.

R. H. WOLTJER,

Decaan der Litt. fac. V. U.

Bureau tot Publiciteit van Wetenschappelijk Nieuws

KEIZERSGRACHT 153

AMSTERDAM

CURATORIU:

Mr. A. W. JACOMETTI,

Oud-Advocaat in Ned.-Indië.

H. J. CALKOE, Buitengew. Lid

Ged. Staten, Burgemeester van Edam

en Schoolopziener.

J. GERRITS,

Oud-Resident van Ternate.

HENRI POLAK, Lid Eerste Kamer.

S. POSTMUS, Schoolopziener.

P. J. RAAYMAKERS, Oud-Secretaris

Generaal der Rijksverzekeringbank.

W. N. WINTERSHOVEN, Gep. Luit.

Kol. O. I. L. Amersfoort, Secretaris.

Afd. SCHRIFTELIJKE CURSUSSEN

Onder leiding van 80 bekende loorkrachten onder wie Joh. Bouman, Directeur Handels-school, Mr. Dr. J. Wackie Eljsten, Jhr. Jan Folth, Dr. A. A. Fokker, Dr. A. J. M. Garjeanne, P. H. van Bestel, Prof. W. C. de Graaf, Dr. J. M. Hoogvliet, Dr. C. Huisman, accountant, en andere mannen van naam (20 leeraars H.B.S., 7 Mra. in de Rechten, 7 ingenieurs, 6 accountants, 3 artsen, enz.), worden door ons georganiseerd meer dan 400 schriftelijke cursussen, o.m. in:

BOEKHOUDEN

HANDELSRECHT.

ADMINISTRATIE

BEDRIJFSLEER

STENOGRAPHIE

16 TALEN

WISKUNDE

WERKTUIGKUNDE

TEKENEN

BOUWKUNDE

ALG. ONTWIKK.

STUDIETECHNIEK

STAATS-

WETENSCHAPPEN

JOURNALISTIEK

KUNST

HANDSCHRIFT-

VERBETERING

Opleiding voor ALLE examens, ALLE ambten en beroepen, ALLE acten L. O. en M. O., ALLE practijkdiploma's, Staatsexamen, Notariaat, Mr. in de Rechten, Gemeente-Administratie, Actuaris, Accountant, Onderwijzer, Bouwkundig Opzichter en -Teekenaar, Opzichter Waterstaat, Bedrijfsleider, Secretaris-Redacteur enz. enz.

Cursussen voor beginners en meergevorderden. — Aangename methode. — Persoonlijk contact tusschen doocent en cursist. — Uitstekende correctie (collectief en individueel). — Billijke conditie (minvermogenden kunnen van onze afdeling Studiefonds profiteren). — Goede resultaten (90 pCt. slaagt). — Speciale afdeling Adviezen inzake Beroepskeuze.

Nieuw: Cursus ter opleiding tot Ambtenaar bij het Distributiewezen.

Vraagt voor nadere inlichtingen de interessante gratis-brochure.

f1,47⁵ ZIONS LIEDEREN f1,47⁵

Een wonder op de Boekenmarkt! Wij verkoopen uit voor f1,47⁵ de groote, beroemde Bundel ZIONS LIEDEREN. Voor het Huisgezin. Voor Zondagscholen. Voor Chr. Vergaderingen, Feesten enz. Inhoud: 232 Liederen, vierstemmig gezet, voor Orgel en Zang. In fraaien prachtband, 346 bladzijden.

Door aankoop van een groote partij, kunnen wij dit Prachtwerk thans ONDER IEDERS BEREIK brengen. Nu is de prijs voor NIEMAND meer een bezwaar. 'n Kleine bloemlezing uit den inhoud: De juichende Kinderschaar. — Op Golgotha's heuvel. — Witter dan sneeuw. — Veilig in Jezus' armen. — Christus is verzeen. — De Trooster. — Jezus van Nazareth gaat voorbij. — Kloppend, kloppend, wie is daar? — Bijna bewogen. — Zondingslied. — De Dag des Heeren. — Daniëls bende. — Waarheen, Pelgrims? — De Hemelstad. — Op weg naar Huis. — Kinderen in den Hemel. — Het gindsche strand. — Wij scheiden, maar niet voor eeuwig. — Het Morgenland. — Blaast de Bazuin op Indië's kust. — Hoe lieflijk zijn op de bergen, enz. enz. enz. Te veel om op te noemen. Oude bekenden en nieuwe liederen. Liederen voor elke gelegenheid. Een onuitputtelijke bundel. Treffende woorden, heerlijke muziek. Een Juweeltje! Deze groote bundel, 346 bladzijden in fraaien prachtband, inhoud 232 nummers TIJDRIJK voor f1,47⁵. In ieder huis waar een orgel is, in ieder huis waar gezongen wordt, behoort deze bundel.

Twee premien gratis, om den uitverkoop te bespoedigen:

1e. Herinnering aan ons Vorstenhuis, door J. KNOPPERS. Fraai geïllustreerd, vol verhalen en anedoten. Luxe uitgaaf, bijna 100 bladz.

2e. Voor Vrijheid en Recht, Prachtverhaal van L. PENNING, met keurige platen, 190 bladz., in geïllustreerde Prachtband. 'n Boek uit den Wereldoorlog, tijdens de beroerten van 1914. Inhoud o.a.: Op het eenzame kopje, Liefde en Rouw, De gapende kloof, Beijer sterft voor zijn volk, De nachtelijke rit, Schaduwen des Doods, enz. 'n Heel mooi verhaal.

DE DRIE PRACHTWERKEN dus te zamen voor f1,47⁵. Is dat niet 'n wonder in dezen tijd? Wie er niet gebruik van maakt zal er later spijt van hebben. Franco zending na ontvangst van postwissel à f1,47⁵, waarop staat: »Voor aanbod Zionsliederen«.

J. W. BOEIJENGA & ZOON. - UITGEVERS - SNEEK.

De Groninger Brandwaarborg - Maatschappij.

HOOFDKANTOOR
GRONINGEN, O. Boteringestraat 72.

Speciale afdeling voor H.H. Predikanten en Onderwijzers, voor Kerken en Scholen, alsmede voor leden van »Patrimonium«.

PIANO'S

waaronder nog in dezelfde soliede uitvoering van vroeger (dus niet voorzien van »Ersatz«-materialen)

in ruime keuze, in diverse houtkleuren.

Door veelvuldig inruilen en verhuuren op groote schaal komen wij meermalen in de gelegenheid van

2e handsche

zeer voordelige aanbiedingen te doen.

Bezichtig onze magazijnen! Bij aankoop vergoeding van spoorkosten.

Levering franco. Afdoende garantie. Desgewenscht gemakkelijke betaling.

Zeer aantrekkelijke voorwaarden voor huren en aankoop uit huur, waarbij betaalde huurgeden worden gerestitueerd. Honderden attesten ter inzage.

Firma D. ANSINGH & Co.,

Teleph. Nr. 1. ZWOLLE. Oppergat 1875.

Magazijnen: Diezerstraat, Melkmarkt en Papenstraat.

REPAREREN - STEMMEN - VERHUREN - INRUILEN - INKOOPEN.

SIMOONS & Co.,

Commissionairs in Effecten.

AMSTERDAM, Gravenstraat 4.

BAARN, Krugerlaan 5.

Vroeger f32.- nu f21.-

Dr. H. BAVINCK, Gereformeerde Dogmaticus de nieuwste druk 4 deelen 2845 bladz. prachtige uitgaaf in 4 linnen banden. Nieuw nu voor f 21. Franco verkrijgbaar bij J. WRISTERS, Minrebroederstraat 13 te Utrecht.

WANDELWAGENTJES TE HUUR.

G. J. WOUDA,

Tuin-, Bloem- en Landbouwzaden
Oranjewoud (Fr.).

Bij J. H. KOK TE KAMPEN
verschien inden:

EEN MACHTELOOS CHRISTENDOM

PREDIKATIE, BIJ DEN
INGANG VAN HET VIJFDE
OORLOGSJAAR - DOOR

Ds. J. J. KNAPCZ.

PRIJS 20 CENT.

Voor verspreiding bij 25 ex.

12½ ct., 50 of meer ex. 10 ct.

GANZEVOORT's Orgelhandel

Diezerstraat 116, Zwolle.

Zeer groote keuze. Vraagt s. v. p. ons
Standard Orgel.

Heerlijke muziek. - Prachtige kasten.